

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuinti'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune 4 fl. v. a.
Pre siesse lune 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romani'a:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesce care publicatiune separatu. In Loculu deschisu 20 cr. de linia
Unu esemplariu costâ 10 cr.

Invitare la prenumeratiune

pre cursulu anului 1869, carele e alu II-le alu diuariului politicu, etc.

„FEDERATIUNEA“

Dupa incheierea pactului dualisticu d'in an. 1867, prin carele se inaugurasu urz' sistemul de centralisatiune indoita, — se nascuse monstrulu cu doue capete, — se facuse uniunea duoru elemente domnitorie contr'a mai multor'a d'in imperati'a austriaca,

avendu in vedere pericululu ce amenintâ libertatea preste totu si in parte desvoltarea nostra politica-natiunala,

avendu in vedere neajunsele nostre, putienele mediuloce morale si materiale, cu cari trebuiâ sê suscepemu lupt'a cea mare constitutiunala,

avendu in vedere immensa'a dispropertiune in care se aflâ natiunea romana representata atâtu in comiteturile ardelenesci câtu si in cele unguresci, câtu neci macaru o singura dorintia câtu de modesta nu potea si nu potâ sê se valide lie in adunârile comitatense,

avendu in vedere nedrept'a lege electorala d'in Transilvani'a, dupa care natiunea romana abîe va fi representata prin câti-va deputati,

avendu in vedere precari'a situatiune a celoru doue diurnale romanesce d'in Transilvani'a, cari sub verg'a cea discretiunaria a legii de presa austriace nu potea sê-si inaltie graiulu, sê petrundia pana in adancimea doreriloru natiunii romane, fâra pericululu de a fi inecata vocea loru,

avendu in vedere câ unu diurnalu romanu, prevediendu pericolele, d'in precautiune recunoseh necesitatea de a cercâ si de a gasi mai multa securitate la Vien'a pentru a potâ luptâ cu barbatia, precum intr'adeveru au si luptatu, fâra a incurge pericle,

am crediutu câ e neaperala trebuintia de a infiintâ unu organu, carele cu dispretiunea pericoleloru sê lupte in fati'a, sub ochii stapaniloru nostri, sê-si redice versulu pana la inaltîmea superbiei si inganfari' domnitoriloru d'ilei, urcati la atâta putere numai prin neacceptat'a favore a impregiariloru pururea schimbatoase, dar mai alesu in dilele nostre, — unu organu carele unindu cele mai eminente poteri spiretuale a le intielegintiei nostre, sê electrisedie intregu trupulu natiunala, sê-lu otielesca la lupt'a constitutiunala, la lupt'a pentru libertate, dreptate si pre temeiuu acestor'a pentru fratietate; unu organu romanescu in centrulu poterii magiare, carele fiindu pururea sub ochii poterii domnitorie, sê nu potâ fi ignoratu in cele ce descopere intru inseresulu guvernului, si in cele ce rechiamu intru interesulu natiunii romane, — deci

am infiintiatu Diuariulu politicu „Federatiunea.“ Atâtu numele, câtu si programulu publicatu la aparitiunea lui, aretase invederatu direptiunea ce aveâ sê iec si scopulu ce aveâ sê urmasesca. — Federalismulu are amici chiaru intre barbatii de statu ai Austriei, dar spriginirea principiuu nostru o acceptamulu de la poporele factori in acestu imperiu acum dualisticu. Nu ne am insielatu, câ-ci Boemi (Cechii) au unu colo si Croatii de dincoace prin conditiile loru, si barbatosea unu justificatu credintia nostra politica.

Croatii au cascigatu mari folose, Cechii inca voru reusî, sê sperâmu câ prin stârpania neaperala unu valulu si noi dorintiele nostre, câ-ci prin lupta legala, constitutiunala, portata cu barbatia, se deschidu ochii celoru

ce intru adeveru dorescu consolidarea acestu imperiu mare si odinora potinte, si i diregu destinele, — ei voru fi siliti a se convinge câ imperiulu numai pre basea sistemului federalisticu se pote consolidâ. Am dîsu câ insu-si dualismulu eu lu consideru a fi primulu pasu la federatiune, éra de nu. atunci acelu-a este ultimulu pasu spre disolutiune. Acesta convingere firma a mea nu s'au schimbatu de unu anu inco ce, ei mai vertosu s'au intaritu.

De am implinitu detorintia nostra conformu trebuintieloru si acceptârii publice, onorati' cetitori sê apretiesca. Noi avemu consciintia liniscita de a fi facutu tote câte ne ertara modestele poteri si ajutoriulu spiretuale alu intielegintiei nostre, ba in privintia materiala am trecut preste marginile poteriloru nostre, câ-ci inchiâm anulu cu unu deficitu, carele numai cu spriginirea mai caldurosa a publiculu romanescu ni va fi prin potintia a-lu suportâ.

Luasemu adeca in consideratiune starea innaintata a diurnalisticiei straine, repede succesiune a evinmintelor' mari, necesitatea de a fi informatu iutesi mai adese ori publiculu romanescu, precum si necesitatea de a desceptâ gustulu la cetire, desceptarea interesârii publiculu nostru la imtemplârile d'ilei, dar' mai alesu la cele ce privescu interesele nostre politico-natiunale; pornisemu „Federatiunea“ de patru ori in septemana, sperandu a-o potâ face in viitoriu diuariu de tote d'ilele, — inse cu dorere trebeu sê o marturisescu câ m'am insielatu; esperintia au doveditu câ n'avemu acestu publicu, câ gustulu la cetire si interesarea pentru caus'a nostra cea santa nu s'au generalisatu inca ast-felu, ca sê potâ spriginî unu diariu de tote d'ilele. Generosii fundatori ai diuariulu romanescu d'in Vien'a inca au justificatu acesta parere, au constatatu acestu tristu adeveru prin deficitulu ce au resultat d'in socotelele publicate dupa antâiulu anu alu diuariulu loru.

Pre anulu viitoriu dara, conformandu-me impregiariloru nostre, voiu da diuariulu de trei ori pre septemana, scadiendu si pretiulu amesuratu speselor' recerute.

Organulu nostru ca diariu de opoitiune va luptâ cu tote mediulocele ce-i dâ constitutiunea pentru validarea drepturiloru nostre natiunale, pentru schimbarea legiloru prejudetiose natiunii romane. Va purcede pre calea apucata. Publiculu romanu cunosece programulu nostru, i ceremu dara sucursulu spiretuale si materialu pentru a potâ continuâ misiunea.

Avendu in vedere neajunsele materiale a le zelosiloru invetiatori satesci ai poporulu nostru, in favorea loru, spre a li potâ inlesnî cetirea diuariulu nostru, am scadiutu pretiulu numai pentru d'insii la atâta, câtu facu spesele de timbru, marc'a postei, hartî'a, adeca pre **3 lune numai 2 fl. v. a.** pre **6 lune numai 4 fl. v. a.** Inse pentru a se delaturâ abusarea de acest'a favore, ceremu ca onorati' DD. Invetiatori cari nu sunt cunoscuti Redactiunii sê adauga la col'a loru de prenumeratiune si unu atestatu de la resp. inspectori scolari, prin carele sê se adeveresca indentitatea persoanei intru adeveru in functiune de invetiatoriu. Celoru lipsiti cu totulu, gratificatiunile se voru face d'in parte-ne ca si in an. trecut.

Datu in Pest'a in 6/18 decemvre 1868.

Alexandru Romanu.

Redactoru.

„Federatiunea“ Diariu politicu, literariu, comercialu si economicu, carele in anulu 1869 va esî de trei ori in septemana: **Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a**, totu de a un'a demineti'a.

Pretiurile de prenumeratiune sunt:

pre anulu intregu 12 fl. v. a.

„ 6 lune 6 fl. —

„ 3 — 3 fl. —

Pentru Romani'a si Strainetate:

pre anulu intregu 40 Lei noi, = 16 fl. mon. sun.

„ 6 lune 20 „ „ = 8 fl. argintu.

„ 3 — 10 „ „ = 4 fl. —

De la **7 esemplarie**, colectantii voru primi unulu gratificatiune.

Numele, Locuinti'a si Post'a de pre urma (respectivulu cea mai de aproape de Locuinti'a prenumera-

tului) a se scrie curatu si legibilu.

Redactatiunile a se face in scrisori deschise, (nesigilate).

Procesulu de presa alu redactorulu „Federatiunii“*)

pertratatu la curtea juratiloru d'in Pest'a in 7 l. c.

Cuventulu de aperare alu lui Ales. Romanu.

Replie'a Procurorulu generalu.

Procuratorulu generalu reluandu cuventulu pune intrebarea: ore articlii incriminati contieniu ei deliptulu prevediutu in §. 6. alu legii de presa? si staturesce a dovedî câ acei-a intru adeveru contieniu acelu deliptu, dîce totodata câ numai la acele puncte a le aperârii va respunde, cari dupa a sa parere se tienu strinsu de obieptu si au trebuintia de ore-si care lamurire.

Mainainte dechiara câ nu persecuta pre incusatululu pentru cuventulu câ d'insulu e romanu, eu — dîce — in poterea detorintiei mele trebeu sê aperu drepturile Coronei, si toti carii au urmaritu cu atentiune persecutârile mele de pana acum, eu, pre ori cine care au vatematu legea, sê fie fostu romanu, serbu, séu magiaru, mi-am tienutu de detorintia si misiunea mea de a aperâ legea in contr'a tuturor aceloru-a. Acestu procesu de presa nu este dara vre unu actu de resbunare in contr'a natiunalitâti, ci de a dreptulu in contr'a persoanei incusatululu, carele trecandu marginile legii au pasîtu pre terenulu pasiuniloru. — Incusatululu au desvoltatu mai pre largu câ Romani nu recunosc Uniunea, eu asiè credu câ acest'a nu are loculu inaintea Curtii Juratiloru, precum neci discussiunile a supr'a validitâti legiloru. N'am sê demustru ore deputatii ardelenesci avut'au ei séu ba dreptulu de a fi de fatia in diet'a Ungariei, DD. Jurati sci preabine câ deputatii d'in Ardealu au fostu indreptatiti a mediulocei Uniunea me provocu la legea Uniunii, la Rescriptele regesci si d'insii d'in 1861. (cetesce câte-va pasagiuri respective la cestiune).

Incusatululu dîce, câ cuprinsulu articlu incriminati nu este agitatoriu neci indemna la rescola, ci numai parere, convictiune, ceea ce este ertatu intr'o tiera libera si constitutiunala. Respectedicu eu opiniunea fiesce carui-a, dar Incusatululu sê pare a fi uitatu, câ cugetulu, parerea, au incetatu a fi cugetu si parere, indata se au esîtu in publicitate, câ-ci ca atari intra in dominiulu legii si formedia obieptulu ei; ce felu de parere séu convictiune ar fi aceea candu cine-va prin placate séu alte scrisori ar indemna séu ar provocâ la omoru, furtu, si a pune focu? De altmintrea eu nu persecutediu parerea séu convictiunile incusatululu, ci numai modulu agitatoriu si rescoloriu in care acele s'au propagatu prin diurnalulu séu, agitandu la rescola prin provocarea facuta la principiile ce nu s'au potutu schimbâ de 20 de ani, adeca la amutiarea unu poporu in contr'a altui-a, la versarea de sange, ca si in 1849. Séu crede incusatululu, câ in asta privintia cestiunile politice au privilegiulu de a face cseptiune? En sê incerce D. sa incusatululu a proclamâ in Statele-Unite a le Americi de Nordu, séu in Elveti'a de esemplu, câ institutiunile republicane nu sunt bune, câ patri'a, poporulu nu voru fi fericiti pana candu pre ruinele republicei nu se va redicâ unu statu monarcicu. Unu atare agitatoriu, negresitu ar fi persecutatu, si daca unu statu republicanu apera drepturile sale, urmedia fiesce câ si unu statu monarcicu inca are detorintia de a-si aperâ drepturile sale.

Câtu pentru legea de Uniune voiu ceti inca si d'in adres'a dietei Transilvane de la Clusiu 1865 (dâ cetire) si la acelu punctu de aperare alu Dui incusatu, câ in dechiaratiunea cuprinsa in art. d'in nr. 25. alu „Feder.“ nu s'ar cuprinde agitatie, am sê observedi, câ acî deliptulu diace in corolariulu prin care poporulu este provocatu a negociâ de nou, cu tote câ uniunea se facuse prin invoiela comune, câ-ci au luat parte si nobilii romani in poterea legiloru de atunci. — Nu voiu sê me incurcu in discussiuni publico-politice, pentru câ acestea nu se tienu de agendele acestu foru.

Luandu dara in consideratiune tote aceste impregiarî, si aceea câ de la escutarea Uniunii de-

*) A se vedè nr. 174, 176, 177, 178 si 179.

pinde pacifică a dezvoltare a constituției, ceru ca onor. Curte, după ce mi au succesul a demonstra, că prin articlul incriminat s'au comis delictul prevedut în §. 6. alu legii de presa, a supra Dlu Alexandru Romanu, carele însuși au primitu răspunderea pentru acei articlul, s'au pronunțat într-un interesu menținerii ordenei și a păcii că este vinovatul crimei de a fi agitat în contră unității Statului și în contră autorității legale.

Proc. gen. încheiandu face următorul apostrofă către Jurati „Este cu nepotință ca Dvostra prin o judecată absolută să sancționați o astfel de agitație în contră legilor și ca prin verdictul Dvostru să ve puneți în contradicție cu opiniunea publică a țării, carea chiar în acesta cestiune s'au manifestat atât de invederat și eclatant în dietă țării!“

Duplică lui Alexandru Romanu.

Domnilor Jurati! Cădă că cestiunea în fond este destul de lamurită, și dacă mi ieu libertatea de a me folosi de dreptul cemi dă legea, de a răspunde înca o dată, nu voi abușă ca se vorbescă lungu, voi face numai observațiunile mele la unele expresiuni a le Dlu Proc. gen. — Dsa au invocat §. 6. eu înca, în lege se dăce împede și curatu „desbinaș faptea a legaturii de statu, — schimbare și nica a constituției“, — asie dăra delictul prevedut în acelu §. alu legii de presa nu se comite prin singură agitație. — Dacă în răspunsul meu de apărare am trecut pre terenul cestiunilor publico-politice, trebuia să o facu acestă d'in firea lucrului pentru că cestiunea Uniunii, cestiunea de autonomia a Transilvaniei, și cestiunea de naționalitate a Romanilor sunt cestiuni publico-politice. Negu înse că asi fi d'isu cumca Dl. procur. gener. m'ar persecută pentru cuvântul că sunt Romanu, despre asie ce-va n'am vorbitu de felu, — în asta privința m'arura s'emi fie Onor. Curte. — Discussiunile a supra Uniunii și a validității legii, cari Dl. proc. gen. dăce a nu se țien de naintea acestui foru, precum neci întrebarea dacă o lege este lege s'eu ba, eu d'in contra credu că se țiene, ba chiaru acestă s'eu țiene, că-și dacă o lege nu au fostu înca lege, adeca n'au avutu înca tote criteriile unei lege valide, cum au potutu fi dăra vatemata calcată, prin articlul incriminat?

Dl. proc. gen. au cetitu d'in adresă dietei de la Clusiu numai ceea ce au d'isu deputatii de naționalitate maghiară, și d'isu d'isu d'isu sunt în contră legii de uniune în acele-și cuprinse în adresa s'eu votulu separat alu Romanilor și Sasiloru d'in aceea-și dietă. Acelu „...“, asi cuprinde multime de alinee în conținutul, dar' nu voi s'ostenescu patința onorabilei Curții, și de altminteria înca eu nu punu mare pondu pre tote căte s'au d'isu acolo pro și contră, și credu a fi lamuritu de ajunsu cestiunea prin însăși legile resp. și prin fapta.

Cătu pentru asemenarea într' a leveru ciudat între opiniuni politice și agitarea la omoru, etc. se pare că Dl. procuror gen. au confundat delictul politice, cu crimele ordinare (gemeines Verbrechen)

FOIȘIORĂ.

Daci'a și Romanii.

La întrebarea, unde au fostu asediați până în secolul alu XII-le, de Nic. Densusianu *).

III.

Dăra Romanii remasi în Daci'a după retragerea coloniilor nu au remas numai asediați pre langa riuri și munti, cum va cugetă Dr. Rösler vedindu aceste-a, dăra ei au remas chiaru în orășele, cetățile și satele fundate de coloniile romane în epocă Daciei fericite, ocupandu-se cu agricultură și comerțulu, în cătu li au ertatu vandalismulu ginitorulu d'in evulu de midilocu.

Ca să potemu determină înse cu totă siguretatea pusețiunea acestor locuri, ne vomu provocă atât la chartă militară de pre tempulu Romanilor, asta-di cunoscută sub numele de tabula Peutingeriana, ce se adă în bibliotecă de curte d'in Vien'a, cătu și la gradurile astronomice ale geografulu Ptolomeu, după cari este determinată situațiunea geografică a unor locuri d'in Daci'a.

Luandu înainte pre Guido de Ravena, carele în secolul alu 9-le scris geografică Daciei în putine sîruri, atunci candu înca nu venisera ospetii teutonici în Transilvania, candu numele de ungeru înca nu eră cunoscutu în provinciile aceste, aflămu însirindu în Daci'a traiana o multime de cetăți, după căte i-au fostu d'insului atunci cunoscut. E adevăratu, că d'insulu ne spune, că o parte a Daciei o locuiau Avarii, o parte Hunii, înse ce s'au facutu cu Avarii și cu Unii acesti-a, în cătu în data în seclii urmatori nu mai aflămu nece unu Gepidu, nece unu Hunu, ci numai Romanii s'eu Blachi, și neci nu ne mai amintescă cine-va de ei, că s'eu locuiescă în

ceea ce, lauda spiretulu secululu nostru civilizat, nu se mai sustiene neci într'o legislație. La expresiunea ce privește sumutiarea (uszitás) am s'eu observu Dlu proc. gen., că neci odata sumutiarea unu poporu a supra altui-a nu provine de la omenii și filii poporulu, ci de la locuri mai înalte și alusiunea la sangele versatu în 1848/9 nu-și aveă aici locul.

Asemenarea facută cu Americă și E'veta a mi-se pare a fi fostu mai multu d'in gluma decâtu cu intențiune serioasă, — asie credu că de s'ar încercă cine-va a scrie în acele țiere și a recumendă formă regimulu monarcicu în locul celei republicane s'ar espune numai derisiunii publice, ar' fi mai curendu compatimutu decâtu persecutatu, persecutările pentru atari opiniuni neînsotite de fapte silnice, se facu numai în staturile monarcice, unde libertatea n'au ajunsu înca la atâtă dezvoltare ca în staturile republicane. — De altminteria acestă asemenare cu privire la cestiunea de sub pertratate este cu totul gresită.

Spre închiare am s'eu mai adaugu, Domnilor, că acestu procesu nu este pornitu în contră mea numai de eri, de alalta eri, ci d'in lună lui Aprile, de atunci am fostu în Romani'a, unde mi-se poteau deschide prospecte mai mari, decâtu modestă pusețiune ce ocupu aici, poteam dăra remane acolo și dacă m'asiu fi simțitu vinovat de tote căte me încusa Dl. proc. gen. nu asiu fi reintornatu în patria, unde me acceptă persecutare sigură, dar' am reintornatu Dloru, pentru că consciința mea este curată, pentru că mi iubescu patri'a, pentru că aici voi se colucru și se ajungu aceea ce este și scopulu națiunii mele, libertatea. Eu acceptu dăra liniscitu judecată Dvostru.

Dupa acestă, presedintele tribunalulu Dl. Bovancovicu, d'icandu că resume acuzatiunea și apărarea, începe într'unu discursu lungu a dregu o nouă acuzatiune formală, eră d'in apărare abie aminte căte-va curinte cam confuze, (ceea ce fece neplacută impresiune a supra auditoriulu) apoi încheiandu, îndreptă către Jurati următorile întrebări:

I. Membrii Curții Juratilor sunt ore convinsi în consciința lor, că în articlul amintitu în actulu de acuzatiune și aparutu în Nri 25. 28. și 38 d'in an. 1868. ai „Federatiunii“ în cuvintele semnate prin procurorulu generalu s'ar cuprinde agitație spre desbinaș faptea a unității de statu a teritoriulu de sub. s. corona a Ungariei, s'eu ba?

II. Cuprindu-se într'insii (acei articli) s'pressioni provocatorie spre restornarea silnică a constituției, s'eu ba?

III. Cuprinde-se într'insii s'pressioni de rescoala la nesupunere în contră superiorității legiuite

IV. Incusatu s'eu au Redactorulu răspunditorulu diariulu amintitu, fost'au elu mediolocitorulu publicării acelor articli, și pentru acestă vinovat este, s'eu ba?

Jurati se retraseră în chili'a rezervată pentru consultare, după unu restempu de 20 minute, revenindu, celu mai betranu între d'iusii funcționari la presedinte, cet' următorulu rezultat:

Jurati, la cele trei întrebări primarie răspunseră în unanimitate, anume 6 cu da și 6 cu ba, prin urmare incusatu este absolvitu.

o parte ori-altă a Daciei, d'in contra, tote orășelele menționate de Ravena le aflămu împopulate cu Romani.

Erorea acestă a lui Ravena ne vomu pot'eu esplică îndată, fiindu că însuși ne spune, că în descrierea Daciei, sup' care d'insulu întielege numai o parte d'in Daci'a traiana, s'au folositu de filosofi gothici Menelacu și Aristachu, și totu acolo dăce: sed ego secundum Sardatum ipsa patrias designavi. Vedemu asie dăra, că cunoscințele lui Ravena despre poporul ce locuia în secolul alu IX. în Daci'a, a fostu luate de la nece autori mai de înainte de d'insulu, pre a caror tempu voru fi fostu asediate orde de Avari, Gepidi și Huni, și asie Ravena ni descrie în Daci'a pre la secolul alu nou-le nise locuitori, ce au fostu asediați înca în secolul alu șieslea și alu șieptlea.

Nu voi s'eu me lasu mai departe în judecarea scrierei presbiterulu Ravena; scopulu meu este a cercetă ce preste totu, fostu-a vre o populație română în evulu de midilocu în Daci'a traiana ori ba, și în acestă basandu-me numai pre temeuriile topografice ale D. Rösler. Nu voi s'eu însiru aici tote orășele și satele, căte ne sunt cunoscute de sub domnierea română, fără singuru numai pre acele, cari ne vinu înainte parte în epocă Daciei fericite, parte și în secolul alu nou-le-a și cari asta-di sunt exclusiv locuite de Romani. Într' aceste aflămu următorile:

Tuscia, menționată pre o inscripție aflată la Gradisce: procuratori status privati ad Tusciam et Picenum, asta di Tuscia, locuită numai de Romani. ¹⁾

Sergidava, asta-di Dev'a, după opiniunea celor mai multi.

Germihera, ²⁾ la Ravena Germigera, asta-di Gelmaria, locuită numai de Romani.

Verdictulu absolutiu f'eu salutatu d'in partea auditoriulu prin „S'eu traiescă!“ și „Eljen“ entusiastece, cătu presedintele tribunalulu Dl. Bovancovicu se vediu indemnatu a chiamă auditoriulu la ordine și lenisce, — după aceea enunță „Incusatu este absolvitu, eră procurorulu generalu convinsu în spese, 34 fl 40 cr. v. a. („S'eu traiescă“ și „Eljen“ entusiastice reinnoite cu unu sentiu de multitudine ce se poteă vedē în fati'a asistentiloru), cari acceptă ce se încordare rezultatulu pertratării.)

Procurorulu gener. dechiară că va luă recursu în casatiune. (adeca pentru spese.)

Cuvântarea deputatulu V. Babesiu

ținută în] 2 noemvre la desbaterea cestiunii de naționalitate în dietă Ungariei.

(Urmare d'in nr. 177.)

Onor. Casa! Am de spus acă că proiectulu nostru în generalu este basatu pe principiu și procedu numai d'in principiu, eră principiile lui sunt de ast-felu, în cătu ele potu fi reu întielese s'eu spiccate, dar' nici o dată combatute, pricepu combatute cu arguminte, cu arguminte valide, reali. Pentru că, amintindu primulu principiu alu acestui proiectu de lege, — cine ar' fi în stare a combate s'eu a negă cumcă diferitele populațiuni ce compun această patriă comună, au asemenu dreptu în patriă comună, cumcă asie-dăra principiu egalității de dreptu este deplinu întemeiatu pentru ele? Nege, combata acestă, dacă cuteza cine-va: constatezu înse că până acum n'am auditu înca de nici o parte negandu s'eu combatendu. — Alu doilea principiu cardinalu alu proiectulu nostru, principiu ce curge d'in celu d'antăin, este, ca condițiunile de cultura s'eu de dezvoltarea limbii s'eu fia pentru fiecare națiune totu aceea-și. Cine pote negē s'eu traga la indoiela dreptatea și îndreptăcierea acestui principiu? — Întrebarea țării este alu treile principiu cardinalu în proiectulu nostru, eră în proiectulu comisiunii centrale totu acestu principiu este uniculu principiu cardinalu. În contră acestuia, ca unulu comunu în ambele proiecte, nu s'au formatu de nici o parte excepțiune, și asie elu este uniculu necontestatu.

Deci mergu mai de parte. S'au d'isu că după proiectulu nostru se asuprescu și nimicescu minoritățile naționale în vietă publică; pentru că acelu la determinarea naționalității publice și limbii oficiale pune în aplicare principiu majorității populului și asie minoritățile naționale le sacrifică majorității. — Candu au primitu autorii proiectulu nostru principiu de majoritate în determinarea naționalității și limbii oficiale prin comunități, comitate și cercuri, ei au facutu acestă credindu că este cu cale ca într'o dietă parlamentară s'eu se primescă și aplice unu principiu fundamentale alu parlamentarismulu; (întrerumpere: peștimu, aplicati acela principiu la Ungari și întreaga!) — Dăra nu l'am aplicatu la țiera întreaga? d'apoi că tocmai după acestu principiu am staveritu dreptulu limbii și naționalității magiare în țiera întreaga! Dar' dloru, dacă s'au și staveritu principiu de majoritate în proiectulu nostru, totu-și în cătu pentru minorități, de aceea multu mai bine s'au ingrititu proiectulu nostru, de cătu ce s'au ingrititu proiectulu comisiunii centrale — nu despre minorități, ci chiar' despre majoritățile nemagiare d'in țiera. (Strigare: astă nu stă!) Me rogu, dloru, tote se potu negă; înse éca ve proiectulu de lege peștimu, cetitu-lu și ve veti convinge. — Deci imputatiunea acestă este neîntemeiată, și eu cutezu a repot că proiectulu nostru

Alburnum (minus), asta-di Abrudu, ¹⁾ cu populație preponderantă română.

Napoca, asta-di Poc'a, locuită de Romani, d'in susu de Vasiarhei, pentru cari sunt probe nu numai drumulu lui Traianu ce trece pre Muresiu în susu, ci și inscripțiile aflate acolo. Dlu Laurianu în atlantele Daciei vechie o pune la Gherla, dăra e gresitu.

Tiriscum, ²⁾ care după Ptolomeu cade spre apusu de la Sibiniu, asta-di Tilișca, locuită numai de Romani.

Hydava, ³⁾ asta-di Hasdatu, langa Calanu, aproape de Huniador'a.

Sacidava, ⁴⁾ langa Ternave, asta-di Sacelu, locuită de Romani.

Canonis, menționată la Ravena, asta-di Caneni, în Romani'a.

Ruconium, ⁵⁾ asta-di Rucar, totu acolo.

Argidava, ⁶⁾ (s'eu Arcidava și Artidava), asta-di Argesiu, totu acolo.

Rusidava, ⁷⁾ asta-di Rusidevede.

Bacauis, ⁸⁾ asta-di Bacău.

Iasi, după o inscripție municipium Dacorum Iasiorum ⁹⁾.

Amutrium (Amutria), asta-di Motru ¹⁰⁾.

¹⁾ Vedi Ackner und Müller.

²⁾ Archiv des Vereines für siebenb. Landeskunde 1845, I, 3, pag. 33.

³⁾ Ptol., vedi si Archiv des Vereines f. Ldk. p. 26. ibid.

⁴⁾ Ibid. pag. 42.

⁵⁾ Ptol.

⁶⁾ Archiv des Vereines f. sieb. Ldk. 1845, I, 3, p. 37.

⁷⁾ Ibid.

⁸⁾ Guido de Ravena, si Kurz, Mag. 1844. I. 4. p. 374.

⁹⁾ Ackner und Müller, 157.

¹⁰⁾ Tab. Peut. si Archiv des Vereines für siebenb. Landeskunde, p. 37.

*) A se vedē nr. 177.

¹⁾ Ackner und Müller, 169.

²⁾ Tab. Peut.

de si staverese principiul de majoritate, totu-si multu mai favorabilu dispune in privinta minoritatilor, de catu proieptulu comisiei centrale.

S'a dîsu cã proieptulu nostru vâtema întregitatea si unitatea de statu a tierii;  ra candu întrebãmu cã — cum asi , prin ce? ni se spune cã prin pretinderea de arondare a comitatelor, respectiv a cercurilor dupa nationalitãti. S mi iertati, dloru, concedu cã daca s'ar' pretinde ca pentru fia-care nationalitate să se taie unu teritoriu întregu deosebitu, si acestui teritoriu să se dee administratiune, ba inca si legelatiune propria, motivulu DV. ar' fi întemeiatu si îndreptãtu; inse imputatiunea cã prin astfelu de cercuri nou arondate si comitate aministrative s'ar' atacã întregitatea si unitatea tierii, este o insinuatune gola. Daca prin impartirea tierii in comitate si cercuri aministrative s'ar' nemici întregitatea terii, atunci, dloru, integritatea la noi n'a custatu nici o data, (strigãri : recede!) cã-cu tier'a noastra de candu e, a fostu impartita in vr'o cinci dieci de comitate si — Ddieu mai scie, cãte cercuri aministrative;  ra noi pentru nouele comitate si districte nu pretindemu cu nemica mai mare autonomia aministrativa, de cãtu este aceea, de care se bucura asta di comitatele;  ra daca credeti cã diferitele limbe, întrebuintiarea acolor'a ar' fi ceea ce ar' sparge întregitatea si unitatea de statu a tierii, atunci trebuie să vi observezu, cã in estu întelesu tier'a si asta-di ar' fi sparta, cã-cu diferinta de limbe existe in fapta in tiera, si in unele municipalitãti se folosescu chiaru si in sfera oficiala alte limbe de cãtu cea magiara. — Dar' Ve rogu, dloru, să-mi spuneti, se pote ore cu dreptu cuventu privi de violata întregitatea patriei — pentru cã buna-ora in districtele Naseudului si Fagarasiului limb'a oficiala pentru aministratiunea întreaga este cea romana? Bucurosu primescu capacitãri si arguminte, cari au întelesu, inse vi marturisescu cã argumentulu citatu n'are întelesu; — dar' mai adaugu cã arondarea pretinsa de noi si atacata atãtu de multu de cealalta parte, nu este unu principiu fundamentale in proieptulu nostru, ci este numai o regula primita ca medilocu la aplicarea mai usura a principiului egalitate de dreptu in privinta limbelor. Deci daca acestã regula nu Vi place, daca ea vi face scrupuli, poftimu, stergeti-o, precum Vi-au dechiaratu acest'a mai multi d'entre conationalii mei; dar' apoi aflati alt'a, altu principiu mai bunu.

Am auditu, totu d'in motivulu arondãrilor propuse de noi, amintindu-se ce-va amagiri d'in afara, ce-va despotu. Asi  credu cã este pecatu a vorbi de asemenea; cã-cu eu nu credu s  fia cine-va in acestã casa, s u macaru in tota patri'a noastra, carele intr'adeveru s'ar' teme de atari amagiri, de atare despotu, pentru cuventulu arondãrilor mentionate.

Si aceea s'a imputatu proieptulu nostru de lege, cã cere ca nationalitãtile s  fia respectate la impartirea functiunilor si demnitãtiloru mai nalte. Să-mi iertati a vi observã si aci, cã nationalitãtile au invetiatu a precepe importantia functiunilor si demnitãtiloru mai nalte chiar' de la dvostre, de la magiari. Este cunoscutu, dloru, cã de seculi a fostu unu gravamine principale alu tierii, pentru aplicarea de straini in functiunile mai nalte. Nu afirnu de-a dreptulu cã amplotu magiaru fatia cu poporul nemagiaru, este strainu; totu-si in cãtu acel'a, carele esto chiamatu a stã cu poporul in atingere oficiala si a-lu conduce si a-lu aperi, nu precepe limb'a poporului si nu cunosce datinele si plecãrile si prejedetiele poporului, elu cade in categori'a de strainu, si pretensiunea noastra si-are insemnata si îndreptãrea ei in vederea, precum dvostra pr  bine sciti acest'a. Dar' si altmintre-

lea ce este mai naturalu, de cãtu ca nationalitãtile patriei egalu îndreptãtite, s  fia reprezentate si respectate in tote sferele vietii publice, de diosu pana susu la regimu. Cu tote acestea, vi marturisescu, cã eu d'in parte-mi nici la acestã pretensiune nu tienu cu atãta rigore, in cãtu s'o consideru de o trebuinta absoluta, buna-ora ca principiile cardinali mai susu discuse, si la desbaterea speciale potemu luã acestu punctu la critica fãra crutiare.

(Va urmã.)

Romani'a.

Discursulu d. M. Cogalniceanu.

(tenuu la 11 l. c. in camera Romaniei.)

  egretezu cã la cuvintele elocinte si instructive in multe ale onor. d. Bratianu n'a fostu presinte si dnu presiedinte alu consiliului de ministri si ministru de esterne, cã-cu dsa, dreptulu dsale erã de a respunde. Inse erã la Senatu unde si acolo se discutã adresa la tron. Pusu in pozitune de a vorbi eu ve rogu domniloru, a primu vorbele mele mai multu ca expresiunea chipului meu de privire, de cãtu acel'u alu guvernului, neavendu potintia de a me consultã cu colegii mei.

Dloru, deca vre o data am regretatu cã sunt pe aceste bance ministeriale,  ra nu pe acele ale dloru deputati este asta-di, deca asi  fi fostu acolo între domni'a vostra, asi  fi aplaudatu pe d. Bratianu si in multe pote asi  fi asociat slabulu meu glasu lauga alu dsale. Positiunea mea in se de ministru me silesece la o reserva, de care credu cã d-vostra veti bine vol amu tien  sema. Asi  dar' nu me potu intinde a supr'a cestiunilor esteriore de cãtu in unu chipu forte scurtu, totu-si acest'a nu me va opru de a fi precisu si categoricu in declarãrile mele. Asi  dar', domniloru, ve declaru susu si tare, cã este de interesulu celu mai mare alu Romaniei de a fi si a remané in strinsa legatura cu inalt'a Porta; de a tra in cea mai mare intimitate si in cea mai intima concordia cu guvernulu Maiestãtii Sale Sultanului, pentru ca asi  inalt'a Porta s  fia advocatul nostru in faci'a acusatilor ce ni se arunca prin cartea rosia a Austrii.

In privinta Bulgarilor, ca crestini nu potemu face altu-felu de cãtu s  compatimimu ori unde vedemu dorere: dar' ca Statu, cãru-a neutralitatea ne e impusa ca antãia lege, ca antãia conditiune a garantiei autonomiei nostre, ve facemu cunoscutu, si ne îndetorimu cã vomu veghiã, si vomu priveghiã ca nu pamentulu nostru s  fia alesu ca loculu de intrunire si de formare de bande menite de a atacã posesiunile otomane, său de a amenintã integritatea imperiului. Aceste dîse odata, sunt detoriu ca ministru de interne, de a recunosce, cã pe tota lini'a Dunarei am mostenitu de la ministeriulu trecut u politia de priveghiare neinterupta d  si nopte, si menita de a opru ori-ce nivelire asupra teritoriului turcescu. Inse domniloru, si inalt'a Porta se cuvine să ne tiena sema de positiunea in care ne aflãmu; suntemu intr'unu statu Constitutional cu întreg'a libertate de intruniri, cu întreg'a libertate de vorba, cu întreg'a libertate de tipariu (aplaude), nu pote daru administratiunea romana s  impuna bulgariloru

aflati in tier'a noastra tacerea mormentului, nu pote s  inadusia strigatului animei, respandirea cuventului si stringerea manei cu mana (aplaude unanime îndelungu repetite.)

Asi  dara, pentru cã sunt diare in tiera cari ar' vorbi in favorea Bulgarilor, nu trebuie, si nu este dreptu a să d ce, cã acest'a se face cu complicitatea guvernului. Pentru cã in Romani'a ar' existã comitate bulgaresci inca prin acest'a nu se pote sprijini cã ele ar' fi patronate si impinse la actiune de guvernamentulu romanu. Dloru, dupa cum a spusu d. Bratianu, chiaru in Constantinopole sunt comitate bulgare, chiaru acolo guvernulu otomanu nu le pote opru; si in Turci'a si in Austri'a, si la noi sunt comitate bulgaresci cari se ocupa de scole, de biserice, de sciintie, si literatura. A! deca aceste comitate ar' face politica, si politica activa, atunci lucrulu s'ar' schimbã, candu acele comitate s'ar' inarmã, ar' es  in ultima si candu ele s'ar' încercã a trece graniti'a si guvernulu n'ar' luã mesurere energice pentru a le opru si pedepsi, atunci-a noi singuri o declarãmu guvernulu ar' fi respundietoriu, ar' fi vinovatu. Sciti, domniloru, si scie si inalt'a Porta cã Romani'a este locuita de poporatiuni de diferite nationalitãti. Un'a d'in cele mai numeroase poporatiuni sunt bulgari; asi  avem unu judetiu întregu, Bolgradu in care jumetate poporatiunea e Bulgara, care are o autonomie relativa; avem orasie cu o poporatiune bulgara forte numerosa: Bucuresci, Ploesci, Husiu, Galati, Alesandri'a, Zimnicea etc. Ei bine, acestoru poporatiuni nu le potemu interd ce întrebuintiarea drepturilor cari prin Constitutiune sunt garantate fia cãru locuitoru fãra deosebire. Dara avem dreptulu si detori'a de a le d ce: V'am datu ospitalitatea in timpuri grele pentru voi; nu r u întrebuintiati acestã ospitalitate. Nu ne compromiteti autonomia si neutralitatea noastra; cã-cu atunci nu veti mai fi ospetii nostri, veti fi dusmanii nostri (aplaude.)

Vinu acumu la o alta cestiune, la acusatile ce ne facu d'in afara, cã noi turburãmu Ungari'a prin propagandã ce facemu printre Romanii de peste Carpati. Aicea voui fi totu atãtu de categoricu in esplicãrile mele! Amu avutu onore a ve declarã prin programulu nostru, cã suntemu detori, cã interesulu nostru nationalu este să pastrãmu plina si întreaga neutralitatea, ce ne este garantata si impusa prin tratatul de Paris; cã trebuie să traimu in bune relatii cu toti vecinii nostri, si cã ce este mai bine si pentru presintele si viitorulu nostru, este de a îndreptã activitatea noastra spre îmbunatatirile d'in lãntu, este să cautãmu a ne intari prin finantie regulate, prin buna administratiune, prin o justitia onesta, prin respandirea instructiunii in poporu: intr'unu cuventu, prin desvoltarea morale si materiale a tierii! Inse acest'a fiindu, nu trebuie ca vecinii nostri Unguri să reclame de la noi, ca in vreme candu ei si-formeza o armata de peste 120,000 de soldati, noi Romanii să ne armam u ostirea cu ciomege, ostire v'o declarãmu menita nu pentru a cuceri tieri straine, ci chiaru in cuprinderea tratatului de Parisu cu special'a misiune de a aperi tier'a, autonomia si neutralitatea noastra. (aplaude prelungite.)

Pelendova ¹⁾, asta-di *Plaviceni*.

Romula ²⁾, asta-di *Romita*.

Castra nova ³⁾, asta-di *Craiova*.

Ad Mediam, la Ravena *Medias*, asta-di *Meadia*. ⁴⁾

Caput-bubali, la Ravena *Cubali*, asta-di *Brebulu*. ⁵⁾

Singidava, asta-di *Singetiu*, langa Aniudu in Transilvani'a. ⁶⁾

 ca, D. Dr. R sler, locuintele Romaniloru in evulu de midilocu, ce Dta le-ai cautatu cu lamp'a lui Diogene si nu le ai aflatu.

Dara să nu cugete D. Dr. R sler, cumcã numai aceste se voru aflã in Daci'a de asta-di; mai sunt inca nenumerate sate si orasiele romane, ale caroru numiri nu ne lasa nece cum să ne indoimu cum-va despre vechimea lor, dara pentru mic'a lor insemnata nu le aflãmu pana acum mentionate pre nice o inscriptiune si la nice unu scriitoriu; asi :

Resinariulu, dupa o inscriptiune de pre o baserica se reduce pana la a. 420. d. Chr.

Densusiu (Ad Densas), *Paucinesci* (Paucium), *Pauc'a* (Pauca), *Pescian'a* (Piscis, Pisciana s u Picenum), *Cistoiu* (Cistellum). Asemenea numirile: *Maramuresiu* (Marimorusa la Pliniu), *Campulu lui Traianu*, langa Turd'a;  ra cãile romane sunt cunoscute poporului romanu sub numirea: *Drumul lui Traianu*.

D'entre aceste aicia insirate vedemu numai decãtu, cã numirile locuriloru celor mai insemnate la coloniele romane, cum sunt: *Sarmiz* (Sarmizegethusa), *Apulum*, *Porolissum*, *Optaciana*, *Tibiscum* (Tivisco), asta-di nu le mai aflãmu; nu-

mai *Napoc'a*, care pre tabula peutingeriana apare cu doue turnuri, si-a pastratu numele prin toti seclii pana asta-di, cãus'a inse e usioru de explicatu.

Entre nenumeratele vandalisãri, ce trecura preste Daci'a, poporele nomade si barbare ale Asiei si ale Uraliloru unde poteau s -si îndrepte mai antãiu cursulu lor decãtu numai spre acele cetãti in floritorie, unde poteau mai bine să si-sature poft'a de pradare si rapire? *Sarmizegethus'a*, *Apulum*, *Porolissu* si altele fure despoiate pre rendu de tote poporele barbare, fia-care pradandu-le, devastandu-le si dandu-le prada flacariloru, si chiaru de ace'a aceste cetãti nu mai multu ca in patru seculi au trebuit să cadia in pulvere si s  se asemeneze pamentului. De cãte ori nu se duse Alarich la Rom'a, trecu preste ea si  ra-si se intorse inderetu; si de cãte ori nu voru fi trecut u poporele barbare preste Sarmizegethus'a si  ra-si se voru fi intorsu, cugetandu cã n'au pradatu-o destulu? In astu-felu de timpuri poporatiunea cetãtiloru invrasbita f  silita a se asiezi in orasiele si satele de o insemnata secundaria, pentru cã in aceste erã mai pucinu espusa furiei nordice.

E interesantu inse, cã Ravena inca in seculu alu nouele a ni amintese inca de *Sarmizege*, *Apulum* si *Porolissos*, ca nisce cetãti ce existau inca in Daci'a. Dara pre cum observãramu mai in susu, d'insulu estragundu numirile acestoru cetãti d'in alti autori, neci de cãtu nu a potutu să ni seria geograf'a Daciei d'in seculu alu nouele-a, fãra celu pucinu pote o geografia cu unu seclu mai nainte de d'insulu; si asi  e cu greu a crede, cã in seculu alu nouele-a s  mai fia existatu o Sarmizegethusa in Daci'a afara de ruinele ei.

IV.

Atãtu numirile de riuri si de munti, cãtu si orasiele locuite in continuu de Romani, sunt de ajunsu, ca să constatãmu flagrantulu neadeveru alu d. Dr. R sler, candu ni d ce, cã

nece unulu d'in locurile mai insemnate ale Romaniloru nu si-au pastratu numele său vechiu, sunt de ajunsu, ca să decidemu pentru totu-de-un'a cestiunea ce a causatu atãta necazu d. Dr. R sler, si ca să-i probãmu, cã Romanii d'in Banatu, Transilvani'a si Romani'a nu au emigratu d'in Bulgari'a ca ciobani, ci au fostu in continuu asediati in Daci'a, ocupandu-se cu agricultur'a si comericiulu între tote valurile inundatiuniloru barbare. Romanii si-au iubitu patri'a mai pre susu de tote, de carea nu s'au despartitu între cele mai aspre fatalitãti. „*Fia pana cãtu de rea, e mai buna'n tier'a mea,*“ a fostu si i este massim'a lui secularu.

In cartea sa „*Anfãnge des walachischen F rstenhums*“ se ocupa criticulu germanu in mai multe pagine cu intrãbãrea, cã ce foliu de numiri au orasiele d'in Ardelu: *Cibiniu* si *Miercurea*, de unde le au, si de cine sunt fundate? Aceste le face ca unu respunsu la unu Romanu, care i-le adusesse ca nisce cetãti vechie romane. Ce se atinge de *Miercurea*, ni spune cã nicaire nu se afla mentiunea despre o cetate romana cu numele Mercurium, dara nice nu se afla urme cã acolo s  fia fostu asediata vre-o colonia romana. Dupã acest'a d'insulu alerga la numirea unguresca si ace'a o afla in Szerdahely si in urma se mira, cã Szereda romanesece se d ce miercuri, si asi  ni areta prin o sofisticã minunata, cã *Miercurea* a fostu unu orasiu ungurescu. Spre curiositate alaturezu aici argumentarea d'insului: — „Si apoi să nu cugete cine-va cã numirea unguresca ar' fi o traducere prosta d'in cuventulu romanesc. Pre pamentulu limbei unguresci sunt nespuse de multe sate si cetãti cari se numescu dupa dilele septamanei, pre candu la Valachi le aflãmu numai ici si col  ca o exceptiune de la regula, si totu-de-un'a numai acolo unde si numirea unguresca si-are proprietatea ast'a“ (pag. 33.).

(Va urmã.)

¹⁾ Ibid.

²⁾ Ibid.

³⁾ Ibid.

⁴⁾ Ackner and Müller.

⁵⁾ Kurz, Magazin, 1844. I. 3. 372.

⁶⁾ Archiv d. V. f. Landesg., 1845, I. pag. 32.

Noutati Straine.

Nu ne armăm pentru a atacă, dar' vomu avè o armata invitoita noue de Europ'a, o armata pentru a ne aperă! (aplause sgomotose).

Èta dloru, opiniunea mea in ceea ce privește politic'a nostra esteriora. Onor. d. Bratianu v'a citatu ore-care nume d'intre barbatii de Statu ai Ungariei, cu cari alta data amu fostu in relatiuni, d'in carii multi au gasitu in tier'a nostra o generosa ospitalitate, de la 1848 camu pana la anulu 1866. Multi d'in acesti-a amu onore si eu ai cunosce. Amu facutu dovedfle mele câ eunu sunt inimiculu Unguriloru. La 1860 in calitate de ministru presiedinte alu Moldovei, amu datu ospitalitatea la mii de emigrati Unguri, si pe multi cu tote pretensiunile Austriei iam salvatu de spendiuratore.

Ei bine, vecinii nostrii Ungurisi nu cera de la mine, ca eu pentru fratii nostrii, de acela-si sange, pentru Romanii de peste Carpati sê am mai putiene simpatii de câtu acele ce in 1860 le am avutu pentru Unguri. (Aplause entusiaste).

Mai atingu o cestiune care se intrebutieza ca o arma in contr'a Romaniei: este cestiunea Israelitiloru, este acuzarea de intolerantia, ce ni se arunca in facia de unele guverne. O dîcu acêst'a cu parere de reu. In privinti'a acestei cestiuni ca Romanu declaru, câ regretu escesele comise, ca ministru iau indetorire de a le stavil. Prin antêi'a mea circulara amu aretatu lini'a de urmare, ce suntu otaritu a pazi in administratiunea nostra. Amu latur sarcin'a inaintea Domnului, inaintea Camerelor, inaintea tieriei de a mantienè bun'a ordine, de a aperă pe fia care fâra deosebire de conditiune, clase si religiune. Acêsta insarcinare voiu implini-o cu credintia si energia. Inse, D-loru, Constitutiunea nostra opresce colonisarea tieriei nostre cu straini, chiaru crestini. Ei bine: acêst'a fiindu, credu câ nu ni se va cere de a consimti, ca tier'a nostra sê fia impoporata cu colonii evreesce (bravo, aplause prelungite).

D-loru, Regularea cestiunii Israelitiloru este de competinti'a D-vostra; pana atunci guvernulu va face a se respectà legile positive ale tieriei; si omenii cari suntu pe aceste bance, dau chediasuirea, prin o intrega vietia, câ ci precumu nu voru calca in piciorle legile omenesci, asemenea nu voru sacrificà drepturile si interesele natiunale! (vii aplause.) Voiu dîce acumu doue cuvinte in privinti'a venirii nostre la potere. Domniloru, noi nu ne am suitu pe bancele acestea prin nici unu ajutoru strainu. Suntu ministri prin propri'a si intrég'a initiatiua a Inaltîmei Sale Carolu I. Asià daru nu suntu ministri ai nici unui consulu, ai nici unei poteri! Suntu ministri constitutiunali ai Domnului Romaniloru (aplause prelungite.) Nu ve indoiti dara D-loru, nici de energi'a nostra intru aperearea autonomiei si institutiuniloru nostre natiunale, precumu ele suntu cuprinse in vechile nostre capitulatiuni cu Inalt'a Porta, precumu ele suntu garantate prin tratatulu de la Paris (aplause).

In cele d'in intru ce sê dîcemu, Dloru? Este de detori'a si de interesulu tieriei nostre ca sê nu intervenim in lupta, acuzandu pe unii si aperandu pe alții, prin acêst'a nu vomu realitià cestiunea la inaltîmea, la utilitatea ce i se cuvine. Spre a me esplicà mai bine, ve voiu aduce aminte de cuvintele pe cari in sesiunea trecuta vi le-a adresatu onorabilulu D. Bratianu intr'o siedintia furtunosa; Dsa a dîsu, câ si-ar' sacrificà feme'a si copiii deca ar' potè sê aduca infratîrea intre partide. Aceste cuvinte au fostu dîse d'in adenculu animei. — De atunci de candu am audîtu acele cuvinte eu nu numai amu stimatu dar' amu si iubitu pe Domnulu Bratianu. Deca Dsa nu a potutu àjunge la impacare, este pote câ n'a fostu in destulu secundatu. Ce nu s'a potutu face, ne vomu munci a-o face. Dîcundu-ve asta-di pace si infratîre, noi, domniloru, noi ministri actuali ve repetăm cuvintele domnului Bratianu. — Urmăm unu cuventu mai puternicu. — Ne intemeiăm pe cuventulu M. Sale Domnului, pe scrisorea sa autografa, prin care vechiama si ve roga la impacare! Urmati dara domniloru acestui glasu patriotic. Dati acî in Camera esemplulu impacarei, câ-ci atunci fiindu pace acî, va fi pace si in tier'a! — Si credeti-me domniloru câ nici o-datè, in nici unu momentu alu istoriei nostre nu a fostu ca acumu mai multa necesitate de impacare, si de infratîre! Numai asià Europ'a ne va stimà! Numai asià vomu face fatia periculiloru de totu soiulu: Numai infatîsiandu lumei spectacolulu unui poporu unitu in ace'a-si ideia, in ace'a-si vointia, in acele-si midiloe, strinsu uniti impregiurulu tronului, vomu potè ajunge la destinatele cari provedintia ni le a otaritu: la gurele Dunarii, de aperatori ai gîntei latine: (aplause unanime si repetite).

TURCIA. (Ultimatulu turcescu.) „Patrie“ publica testulu notei de la 10 diecemvre, indreptata prin ambasadorulu turcescu de la Aten'a, Photiades, câtra ministru de esterne alu Greciei, Delyannis, precum urmeza:

„Regimulu Maiestâtii Sale imperiale alu Sultanelu nu crede a fi de lipsa de a dechiarà, câtu este de sincera si de seriosa dorint'a sa de a tienè relatiuni amicabile si de vecinetate buna cu regimulu Maiestâtii Sale grecesci. Tota lumea a vedîtu paciint'a despre care inalt'a Porta a datu probe facia cu tienut'a, carea d'in partea regimulu grecescu s'a observatu in decursulu a mai trei ani. Istori'a insurrectiunei ultime d'in Cret'a este cunoscuta. Este de prisosu a enumerà acî machinatiunile, cari s'au fauritu pe fatia sub ochii regimulu grecescu prin comitete, cari si-aveau resiedint'a chiaru in capitalea regatului pentru a alimentà si a sustienè rebeliunea pe insul'a de Cret'a.

Istori'a statelor civilisate nu ni areta macaru unu esemplu alu despretiurii, cu carea comitetele memorate se portara facia cu dreptulu gintiloru. Ele nu s'au retienutu nece de la amenintiâri nece de la minciune fatia cu bietii insulari, pentru a-i imbarbatà pana a prinde armele contr'a suveranulu loru legal. Banditii loru mercenari si tramisi la Cret'a au comis rapirile cele mai detestabili contr'a locuitoriloru, cari cutezau a li resiste. Prin amenintiâri si prin una executiune implacabile de acestoru amenintiâri, sêu prin promissii insielatorie, li-a succedut a incuragià pre una parte a acestoru locuitori nefericiti ca sê emigreze in Greci'a, unde n'au aflatu decâtu miseria si vedîndu securitatea deplina ce domnesce in patri'a loru, acesti emigrati nefericiti au cerutu si ceru inca cu voce inalta ca sê se rentorca éra-si in patri'a loru. Inzèdaru se roga ei pentru ca sê li se ierte a se folosi de vointia loru libera. Inzèdaru se intrepune cu urgentia inalt'a Porta de doi ani la regimulu grecescu pentru a li castigà libertatea. Cea mai mare parte este inaltu continnu espusa la totu genulu de vecatiuni si de miseria, si numerulu micu, care a potutu sê se rentorca, n'a potutu sê face acêst'a decâtu cu pretulu sangelui sêu.

Restituirea liniscei pe insul'a de Cret'a si lupt'a de morte, sustinuta prin pucinii voluntari, cari se mai afla pre virfurile muntiloru insulei, au determinatu pre conducatori grecesci ca sê impedece cu ori-ce pretiu rentornarea emigratiloru la locuintile loru si sê formeze bande noue de trupe voluntarie pentru a amagî opiniunea publica a supr'a liniscirei totali a insulei.

Acêsta espunere scurta si fidele a situatiunei ni pare suficiente pentru a convinge pre ori-ce judecatoriu nepartiale, câ nu este nece de câtu vorb'a de a liberà pre unu poporu subjugatu, ci de a apesà si de a torturà pre una poporatiune intrega in interesulu ambitiunei unui statu invecinatu. Documentele schimbate in decursulu a mai multu de doi ani dovedescu apriatu spiretulu de impacatiune, de care ne amu aretatu a fi inspirati fatia cu regimulu Maiestâtii Sale regele George, apretiuindu totodata in cea mai mare mesura dificultâtile subversanti. Sacrificiele de totu genulu, ce s'le-a impus inalt'a Porta pentru a nu contradîce sentiminteloru sale de moderatiune, suntu cunoscute lumei intregu. La toti pasii nostri facuti la guvernulu regescu am capetatu ca respunsu nestramutatu sêu una simpla respingere, sêu marturisirea nepotintiei de a sugrumà o partida, care voiesce sê supuna tote pretensiuniloru pasiunei sale. Acêsta stare a lucrurilor devine mai rea in momentulu presente in Greci'a. Evinemintele d'in urma incoronatulu edificiulu si au lipsitu pre guvernulu imperiale de speranti'a, câ Greci'a se va rentorce in scurtu la cugetele dreptâtii si a le respectârii dreptulu gintiloru.

In fapta ce sperare am potè avè:

1. in fati'a dechiaratiunei france a unui fostu ministru, facuta de pre tribuna: ca o parte a imprumutulu d'iu urm'a sê se intrebutieze pentru cumperarea naiei „Creta“ care in presente servece pentru transportulu voluntariloru si munitiuniloru la Creta, spre batjocur'a toturoru drepturiloru internationali; o dechiaratiune care contradîce in modu atâtu de seriosu incredintiariloru cari ni s'au facutu d'in partea guvernulu m. s. regelui;
2. in fati'a unei cuventâri ministeriale, care anuncia chiaru resolutiunea, câ in Greci'a se staruesce pentru ide'a incorporarei insulei Cret'a;
3. in fati'a neauditei veemintie, cu care se cerca impiedecarea voluntariloru cretensi de a se intorce a casa;
4. in fati'a cerbiciei, ce guvernulu grecescu documenta nevoindu a delaturà aceste violintie;
5. in fati'a formarei de cete noue, cari se formeza nu numai fâra neci o resistintia d'in partea oficiolatorulu, ci chiaru cu ajutorulu acestora;

6. in fati'a nesucesului repetiteloru nostre remonstratiuni;

7. in fati'a direptiunei ambitioase a partiteloru d'in Greci'a;

8. in fati'a impregiurarei, câ jurisdictiunile elenice lasa nepedepsiti pre urdfiori atacuriloru indreptate contr'a oficiriloru, ostasiloru si supusiloru otomani, cari fura ucisi sêu maltrati pre teritoriulu regatului;

guvernulu imperiale si-ar' pierde d'in vedere detorintiele cele mai sante, daca s'ar' mai lasà in ilusiunile cari l'a costatu atâte-a sacrificie.

De cum-va asiè dara guvernulu maiestâtii sale alu regelui, in restempu de 5 dîle compute de astadi, nu va luà a supr'a-si indetorirea formale:

1. câ va imprascià numai decâtu cetele voluntariloru formate si va impiedecà formarea altora;

2. câ va desarmà naile de corsari: Enosis, Creta si Pauhellenion, sêu in totu casulu va oprî intrarea loru in porturile elenice;

3. câ emigrantiloru cretensi nu numai li va da voia de a se intorce a casa, ci si ajutorulu si scutiarea necesaria;

4. câ conformu legiloru va pedepsi pre acci-a cari au atacatu pre militarii si supusii otomani si va incuviintià o desdaunare drepta familielor acestoru victime;

5. câ de ci incolo va observà o procedere conforma tratatelor sustatorie si dreptulu gintiloru;

suscriesulu ambasadoru estraordenaru si ministru impoteritu alu inaltîe Porte, la demandarea majestatei sale imp. a Sultanelu, inaltulu sêu domnu, are sê incunoscintieze cu parere de rêu pre escelintia sa ministrulu de esterne alu Maiestatei sale elenice, câ ambasaluru otomana d'in Atena si consullu cari resiedu in Greci'a voru parasî teritoriulu elenicu, fâra amanare.

De ora-ce in urmarea naturale a acestei determinatiuni, raportele comerciale intre Porta si Greci'a se voru intrerumpu, ambasalorulu elinu, personalulu ambasadei si alu cancelariei d'in Constantinopole, cum si consullu grecesci d'in imperiulu otomanu, si voru primî passa-portele.

Supusii ambeloru staturi respective sê prasesca tier'a in care lucuescu in terminu de 14 dîle compute de la intrerumperea raportelor si flamura elina de la acestu datu va fi oprita de a intrà in porturile otomane.

Primesce s. c. l.

Sciri electrice.

Vien'a, 21. dec. In cercurile ambasadei france se vorbesce, câ Russi'a propune poteriloru protectorie, ca pentru complanarea conflictulu greco-turcescu, poterile tratatulu de Parisu sê tieno conferintia, si spre a se potè escutà ide'a acêst'a, Port'a sê fia provocata pentru unu armistitiu de trei septe-mane.

Vien'a, 21 dec. Russi'a propune intrunirea poteriloru congresulu d'in 1856. Condiitiunile suntu favoritorie pentru Greci'a. Pre semne mai multu e vorb'a despre o traganare a inimicitiloru pana la primavera.

Vien'a, 22 dec. Franci'a este contr'a unei conferintie ad hoc, se invoiesce inse la unu congresu pentru codificarea intregulu dreptu europenu.

Vien'a, 23 dec. Intrunirea conferintiei in Parisu este ascurata. Conflictulu greco-turcescu este singurulu obieptu alu pertraterei. Participatori la conferintia suntu tramisii poteriloru protectorie precum si ai Austriei, Prusiei si Italiei.

Vien'a, 23 dec. Port'a dechiaru câ conferintia se pote primî numai pre basea, care va validà numai decâtu celu putienu principiile cele chiare ale dreptulu gintiloru.

Triestu, 23 dec. Principele de Muntenegru a sositu aici, si a plecatu fâra intardiare la Petruburgu.

Berolinu, 23 dec. „Provinzialcorrespondenz“ spereza câ zelulu pentru pace si intieptiunei guverneloru va succede a impiedecà erumperea inimicitiloru.

Vien'a, 21 dec. Sentinti'a contra fostulu consiliariu de tribunalulu Schwab s'a enunciatu astadi. Schwab este condempnatu pentru insielatiune la inchisore de 4 ani, cu inchisore seperata de 1 septe-mana la finea fia cârei diumetate de anu. Acusatulu fiindu morbosu n'a fostu de fatia la enunciarea sentintiei.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:

ALEXANDRU ROMANU.